

Београдска филхармонија
Belgrade Philharmonic Orchestra

Сезона 2016/2017

Петак, 4. новембар 2016. године
Задужбина Илије М. Коларца у 20 часова

За почетнике

Диригент: **Еиђи Оуе**
Солиста: **Стивен Ковачевић**, клавир

Програм:

Драшко Аџић: *Талус*, поруџбина Београдске филхармоније

Трајање: око 10 минута

Волфганг Амадеус Моцарт: Концерт за клавир и оркестар бр. 24, К 491 у Це-дуру

Allegro
Larghetto
Allegretto

Трајање: око 30 минута

***

Лудвиг ван Бетовен: Симфонија бр. 5, оп. 67 у це-молу

Allegro con brio
Andante con moto
Allegro
Allegro

Трајање: око 35 минута

Концертмајстор: **Мирослав Павловић**

Концертни циклус *За почетнике* ове сезоне отвара **Талус**, дело младог композитора **Драшка Аџића**. Своју композицију Аџић овако описује:

Реч талус, иначе термин из ботанике, је назив за тела организама на којима се не разликују биљни органи – корен, стабло, лист. То су организми попут гљива и маховина, али и лишајева које сам заправо имао на уму када сам композицији давао име.

*Конкретније, наслов **Талус** се односи на оне лишајеве које можемо срести на великим надморским висинама, на оне разнобојне и јарке лишајеве који живе на голим стенама по планинским крајолицима и који су најупечатљивији хроничари оног живота и оног времена који као да се на другачији, себи својствен и од нас скривен начин одвијају унутар анимистичких светова планина и брда.*

***Талус, каталог оронима за симфонијски оркестар** је музика о свим оним асоцијацијама које се побуђују на помисао о далеком и неприступачним планинским масивима. То је музика која пева о оном тихом узбуђењу које нам пружају призори фантастичних галерија кречњачких и доломитских формација. То је музика која води у оно усхићење изазвано самим поменом постојећих и још непостојећих оронима – имена планинских венаца и њихових врхова: Минин богаз, Бандијерна, Миџор, Бабин зуб, Проклетије, Комови... Таква имена зраче поетиком проистеклом из паганске духовности и сујевеља и она говоре о неким прадавним спознајама света у каквом су била могућа „веровања по којима се на врховима брда небо ослања на земљу.“*

Дело је настало као поруџбина Београдске филхармоније.

Драшко Аџић (1979) је дипломирао на Катедри за оркестрацију и композицију на Факултету музичке уметности у Београду у класи проф. Исидоре Жебељан. На истом факултету тренутно завршава докторске студије, а истовремено је запослен као асистент. Учествовао је на многим европским фестивалима и његова дела су извођена у земљи и иностранству. Често компонује за позориште, филм и телевизију. Његова примењена музика се могла чути на многим значајним домаћим и иностраним фестивалима (*Берлинале, Фест, Битеф, Стеријино позорје...*). Награђен је Стеријиним наградом за оригиналну сценску музику 2012. године. Наступа често као извођач (певач, пијаниста, диригент), интерпретирајући своја као и дела других композитора.

Концерт за клавир и оркестар бр. 24 у Це-дуру **Волфганга Амадеуса Моцарта** настао је у зиму 1785-86. године у Бечу. Рад на концерту текао је упоредо са радом на опери *Фигарова женидба* (концерт је завршен пар дана пре премијере опере), те је тако Моцарт паралелно радио на два карактерно различита дела – комичној опери у којој преовлађују дурски тоналитети, и концерту у це молу, тоналитету за који се везују туробна и мрачна осећања. Премијера концерта је била почетком априла 1786. године, а солиста и диригент је био сам композитор. Оркестарски парт карактерише комплетан дувачки оркестар (у уобичајеном

саставу оркестра Моцартових концерата углавном је изостављена деоница обое или кларинета) чиме је композитор постигао пун и раскошан звук оркестра.

Први став концерта је у сонатном облику са двоструком експозицијом, карактеристичном за концерте. Други став је у Ес-дуру. Састав оркестра је редукован (сада без труба и тимпана). Став започиње солиста четворотактном темом, чији даљи развој оркестар прати и у њему активно учествује. Трећи, последњи став је варијационе форме, односно чини га тема за којом следи осам варијација. Овај став се наводи као Моцартов школски пример варијација, као и једно од његових најбољих концертних финала. Карактеристичан ритам теме имплицира маршевски покрет, иако марш није експлицитно назначен у партитури.

Симфонија бр. 5 Лудвига ван Бетовена такође је компонована у це-мољу. Настала је у периоду 1804–1808. године, и премијерно је изведена у Бечу, 22. децембра 1808. године, на маратонском концерту где су на програму биле премијере Бетовенових дела (тада је премијерно изведена и Шеста симфонија, Четврти клавирски концерт и *Фантазија* за клавир, хор и оркестар). Већ тада, одмах након премијере, композитор и музички писац Е. Т. А. Хофман је Бетовенову Пету симфонију описао као *једно од најзначајнијих дела свих времена*. Данас се ово дело изводи доста често и сматра се најпознатијим остварењем класичне музике. То признање највероватније дугује упечатљивом почетном мотиву.

Почетни мотив симфоније чине четири тона у интервалу мале терце који се, након првог излагања, још једном понавља. Овај мотив (или неке његове карактеристике – ритмички образац, мелодијски покрет) приметан је и у свим ставовима симфоније, те се може посматрати и као основа којој се базира читав тематски материјал дела, *клица* из које се развила цела симфонија, односно мотив који тематски повезује све ставове и чини композицију тематски компактном. Такође, постоји тумачење да су готово сви мотиви и теме првог става заправо варијације почетног мотива.

Поред тога, почетни мотив првог става ове симфоније има и симболичко тумачење. Наиме, често се назива *судбинским* мотивом, јер се тумачи да *тако судбина куца на врата*. Стога се и цела симфонија често назива *судбинском*. Због те конотације почетак ове Бетовенове симфоније је често употребљаван у филмовима, на радију и телевизији. У популарној музици се такође може наћи у различитим врстама аранжмана и обрада (од диско до рокенрол верзије).

Ана Ђорђевић

*У сезони 2016-17, Београдска филхармонија пружа прилику одабраним младим музиколозима да писањем програмских коментара обогате своју стручну праксу.